

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİLGİLENDİRME REHBERİ

Özürli; doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan, korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişidir. 2002 Türkiye Özürli Araştırması'na göre nüfusumuzun %12.29'u özürliüdür.

Özürliilere sağlanan hak ve hizmetlerden yararlanabilmek için özürliülük durumunun ve özür oranının belirtildiği sağlık kurulu raporu alınması gerekmektedir.

ÖZÜRLÜLER İÇİN SAĞLIK KURULU RAPORU

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZÜRLÜLER İÇİN SAĞLIK KURULU RAPORU

*Özürlüler Kanunu'na göre;
Özürlülerle ilgili derecelendirmeler, sınıflandırmalar, tanılamalar
uluslararası özürlülük sınıflandırması temel alınarak hazırlanan
özürlülük ölçütüne göre yapılır.*

Özürlü sağlık kurulu raporu düzenlenebilmesi için, kamu kurum ve kuruluşlarınca resmi yazı ile birlikte gönderilmek veya raporu verecek olan hastanenin baştabipliğine doğrudan müracaat etmek gerekmektedir. (Özürlü Sağlık Kurulu Raporu Düzenlemeye Yetkili Sağlık Kuruluşlarının ve Hakem Hastanelerin listesine www.ozida.gov.tr ve www.mevzuat.gov.tr adresinden Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik ekinde ulaşılabilir.)

ÖZÜRLÜ KİMLİK KARTI

Özürlülerin çeşitli hak ve hizmetlerden yararlanmasını sağlamak amacı ile verilen özürlü kimlik kartını edinmek için dilekçe, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik'e göre alınmış sağlık kurulu raporunun aslı veya onaylı örneği ile yerleşim yerinin bulunduğu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğüne müracaat edilmesi gerekmektedir.

EĞİTİM

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

EĞİTİM

Özürllüler Kanunu'na göre;

Hiçbir gerekçeyle özürllülerin eğitim alması engellenemez. Özürllü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürllü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır.

İşitme özürllülerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk Dil Kurumu Başkanlığı tarafından Türk işaret dili sistemi oluşturulur.

Özürllülerin, her türlü eğitim ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kabartma, sesli, elektronik kitap; alt yazılı film ve benzeri materyal üretilmesi sağlanır.

Özürllülerin eğitsel değerlendirme ve tanılması il milli eğitim müdürlükleri rehberlik araştırma merkezlerinde uzman kişilerden oluşan ve özürllü ailesinin yer aldığı özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır ve eğitim plânlaması geliştirilir. Bu plânlama her yıl yeniden değerlendirilerek gelişmeler doğrultusunda gözden geçirilir.

Çıraklık eğitimi almak isteyen özürllülerin ilgi, istek, yetenek ve becerileri doğrultusunda ve sağlık kurulu raporunu da dikkate almak suretiyle hangi meslek dalında eğitim alacaklarına özel eğitim değerlendirme kurulu karar verir.

Özel Eğitim Hizmetlerinden Yararlanma

Özürli bireylerin özel eğitime ihtiyaç duyup duymadıkları, Rehberlik Araştırma Merkezleri'nde (RAM) oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belirlenmektedir.

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaat edilmelidir. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinin adres ve iletişim bilgilerine <http://orgm.meb.gov.tr> adresinden ulaşılabilir.

Özel Eğitim Desteği

Sosyal güvencesi olsun olmasın özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde verilen destek eğitim hizmetinden yararlanması uygun görülen tüm özürli bireylerin özel eğitim giderlerinin her yıl Maliye Bakanlığınca belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Okullara ve Kurumlara Erişiminin Sağlanması İçin Ücretsiz Taşınması

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen proje ile özel eğitime gereksinimi olan, resmi özel eğitim okullarına giden ve özel eğitim sınıflarına devam eden özürli öğrencilerin okula erişimleri ücretsiz olarak sağlanmaktadır. İlk kez 2004-2005 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde başlayan proje sürdürülmekte olup proje kapsamında yaklaşık 35 bin öğrencinin okullara ulaşımı ücretsiz sağlanmaktadır.

Ortaöğretime Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Sınavı'nda (SBS) Özürlü Öğrenciler İçin Uygulanan Kolaylıklar

Ortaöğretime Geçiş Sistemi Seviye Belirleme Sınavı'nda (SBS); özürlü öğrenciler tek kişilik salonlarda sınava alınmakta, ihtiyaçlarına göre 30 dakikalık ek süre, Braille alfabesiyle basılmış soru kitapçığı, uygun fiziksel ortam, okuyucu, kodlayıcı veya öğretmen eşliğinde sınava alınma gibi destekler sağlanmaktadır. Sınava girecek özürlü öğrencilerin, sınavlarda durumlarına uygun hizmet alabilmeleri amacıyla özürlü sağlık kurulu raporu veya özürlü kimlik kartı veya özürlü bilgisayarın işlendiği nüfus cüzdanı ile okul müdürlüğünün bulunduğu yerdeki Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne başvurması gerekmektedir.

Üniversite Sınavına Giren Özürlü Öğrenciler İçin Uygulanan Kolaylıklar

Özürlüler Kanunu'na göre,

Özürlü üniversite öğrencilerinin öğrenim hayatlarını kolaylaştırabilmek için Yükseköğretim Kurulu bünyesinde araç-gereç temini, özel ders materyallerinin hazırlanması, özürlülere uygun eğitim, araştırma ve barındırma ortamlarının hazırlanmasının temini gibi konularda çalışma yapmak üzere Özürlüler Danışma ve Koordinasyon Merkezi kurulur.

Bu hüküm gereğince;

- * Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) bünyesinde; yükseköğretim programlarında öğrenim görmek isteyen özürlü öğrencilere öğrenim görmek istedikleri program hakkında danışmanlık yapmak; üniversitelerin özürlü öğrenciler için açılmış olan entegre yükseköğretim programları listesini, yükseköğretim kurumları ile işbirliği yapmak suretiyle oluşturarak sınav kılavuzuna konulması için gerekli açıklamaları hazırlamak; adayın ÖSYM'ye göndermesi gereken özür türü ve rapor bilgileri ile sınav sırasında ne tür desteğe gereksinimi olduğuna dair dilekçe ve benzeri bilgilere ilişkin sınav kılavuzuna konacak açıklamaları hazırlamak; uzmanlar tarafından incelenen sağlık raporları ve talep formlarının kabul veya ret şeklindeki sonuçlarını sınav öncesi özürlü adaya bildirmek; sınav ortamlarının özür durumuna göre seçilmesi veya düzenlenmesi konusunda gerekli çalışmaları yapmak; merkezi sınavlarla yerleştirilen özürlü adayların istatistikî verilerini oluşturmak ve kamuoyunun bilgisine sunmak; bireylerin engel durumları esas alınarak sınavlarda görev alan okuyucuların seçimi hakkında çalışmalar yapmak üzere ÖSYM Özürlü Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi,
- * Yükseköğretim Kurulu bünyesinde; yüksek öğrenim aşamasına gelen veya yüksek öğrenim gören özürlü öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemek, belirlenen

ihtiyaçlara göre yapılması gereken idari düzenlemeleri planlamak ve gerekli alt yapı standartlarını oluşturarak ilgili yükseköğretim kurumları arasında koordinasyonu sağlamak üzere Yükseköğretim Kurulu Özürlü Öğrenciler Komisyonu,

- * Yükseköğretim Kurulu bünyesinde; Komisyona destek hizmetler vermek, raportörlük yapmak, özürlü üniversite öğrencilerine destekleyici ve iyi kaynaklarla donatılmış bir akademik ortam sağlamak için yükseköğretim kurumları özürlü öğrenci birimleri ile koordinasyon halinde çalışmak üzere kadrolu Özürlü Öğrenciler Danışma ve Koordinasyon Birimi,
- * Yükseköğretim kurumları tarafından bir rektör yardımcısı sorumluluğunda, öğretim elemanları ve ilgili daire başkanlıkları temsilcilerinden oluşan, özürlü öğrencilerin akademik, araç-gereç, idari, fiziksel, barınma, sosyal ve benzeri alanlarla ilgili ihtiyaçlarını tespit etmek ve bu ihtiyaçların karşılanması için yapılması gerekenleri belirleyip, yapılacak çalışmalarını planlamak, uygulamak, geliştirmek ve yapılan çalışmaların sonuçlarını değerlendirmek üzere, mediko-sosyal sağlık, kültür ve spor işleri daire başkanlığına bağlı özürlü öğrenci birimleri, oluşturulmuştur.

Üniversiteye giriş sınavlarında özürlü öğrenciler için;

- * Gerekli fiziksel düzenlemeler,
- * Ortopedik ve görme özürllüer için uygun düzenlenmiş sınav mekânları,
- * Görme özürllüer ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi,
- * Sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitilmiş ve diksiyonu düzgün refakatçi eşliğinde sınava girme olanağı sağlanmaktadır.

Özürlü Üniversite Öğrencilerine Sağlanan Kolaylıklar

Başarılı ve ihtiyaç sahibi özürlü üniversite öğrencilerine Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak; öğrenim kredisi ve katkı kredisi verilmekte, yurt tahsisi yapılmaktadır.

MESLEKİ REHABİLİTASYON, İSTİHDAM VE SOSYAL GÜVENLİK

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

MESLEKİ REHABİLİTASYON, İSTİHDAM VE SOSYAL GÜVENLİK

Özürllüleri Kanunu'na göre;

Özür türlerini dikkate alan iş ve meslek analizleri, ilgili kurumlar tarafından yapılır. Bu analizlerin ışığında, özürllüleri durumlarına uygun meslekî rehabilitasyon ve eğitim programları, ilgili kurumlarca geliştirilir.

Özürllüleri yeteneklerine göre mesleğini seçme ve bu alanda eğitim alma hakkı kısıtlanamaz. Özürllüleri yetenekleri doğrultusunda yapabilecekleri bir işte eğitilmesi, meslek kazandırılması, verimli kılınarak ekonomik ve sosyal refahının sağlanması amacıyla meslekî rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmasının sağlanması esastır.

Sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri belediyeler tarafından da verilir. Belediyeler bu hizmetlerin sunumu sırasında gerekli gördüğü hallerde, halk eğitim ve çıraklık eğitim merkezleri ile işbirliği yapar. Özürllünün rehabilitasyon talebinin karşılanamaması halinde özürllü, hizmeti en yakın merkezden alır ve ilgili belediye her yıl bütçe talimatında belirlenen miktarı hizmetin satın alındığı merkeze öder.

İşe alımda; iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde özürllüleri aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamaz.

Çalışan özörlölerin aleyhinde sonuç doğuracak şekilde, özüyle ilgili olarak diğör kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Çalışan veya iş başvurusunda bulunan özörlölerin karşılaşılabileceği engel ve güçlükleri azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik istihdam süreçlerindeki önlemlerin alınması ve işyerinde fiziksel düzenlemelerin bu konuda görev, yetki ve sorumluluğu bulunan kurum ve kuruluşlar ile işyerleri tarafından yapılması zorunludur. Özörlölük durumları sebebiyle işgücü piyasasına kazandırılmaları güç olan özörlölerin istihdamı, öncelikle korumalı işyerleri aracılığıyla sağlanır.

MESLEKİ REHABİLİTASYON VE İSTİHDAM

Meslek edindirme kurslarından yararlanmak isteyen özörlü bireylerin Türkiye İş Kurumu il müdürlüklerine, mesleki eğitim merkezlerine, halk eğitim merkezlerine (<http://cyqm.meb.gov.tr>) ve belediyelere başvurması gerekmektedir.

Özörlü bireyler genel istihdam yollarını kullanarak (KPSS'ye girerek, Türkiye İş Kurumu'na kayıt yaptırarak, iş ilanlarını takip edip bireysel başvurularda bulunarak) iş başvuruları yapabilecekleri gibi, özel olarak özörlüler için ayrılmış olan kontenjandan yararlanarak istihdam edilebilirler.

Özürli İstihdam Etme Zorunluluğu

Özürli kişilerin işçi olarak istihdamları Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmakta olup 50 ve daha fazla işçi çalışan kamu sektörü işyerleri %4, özel sektör işyerleri %3 oranında özürli işçi çalıştırmakla yükümlüdür.

Özürli kişilerin devlet memuru olarak istihdamları Devlet Personel Başkanlığı koordinasyonunda ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılmakta olup kamu kurum ve kuruluşları, toplam dolu kadro sayısının %3'ü oranında özürli memur istihdam etmekle yükümlüdür.

Özürli Kontenjanından Memur veya İşçi Olarak İstihdam Edilme

Devlet Memuru Olarak İşe Yerleştirme

Özürliüler Devlet memurluğuna özür grupları ve eğitim durumları itibarıyla yapılacak merkezi sınav ve kura usulüne göre atanırlar.

Özürli Memur Seçme Sınavı (ÖMSS) ortaöğretim, ön lisans veya lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun olan özürliüler için eğitim durumları ve özür grupları itibarıyla sınav sorusu hazırlanarak yapılır.

Özürliülerin kura usulü ile sınava alınmaları; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 41 inci maddesine göre Devlet memuru olabilmek için aranan asgari eğitim şartını haiz eğitim veren kurumlardan mezun olan özürliülerden kamu kurum ve kuruluşlarına tercihlerine göre yerleştirileceklerin tespiti amacıyla noter huzurunda yapılır. Kura çekimini, kura için başvuruda bulunan adaylar da izleyebilir.

Kamu kurum ve kuruluşlarının özürli personel kontenjanı açığı gözönünde bulundurularak ÖMSS ve kuranın yapılacağı tarihler Devlet Personel Başkanlığınca, Başkanlık adına Merkezi sınav ve

kura işlemlerini sonuçlandıran ve bu sonuçlara göre yerleştirmeyi gerçekleştiren kurum veya kuruluşça yapılması halinde ise Başkanlık ve Merkez tarafından birlikte belirlenir. ÖMSS ve kuranın tarihi, başvuru tarihi, başvurunun ne şekilde ve nereye yapılacağı Resmi Gazete’de, Türkiye genelinde yayımlanan yüksek tirajlı bir gazetede ve Başkanlığın resmi internet sitesinde duyurulur.

Kamu kurum ve kuruluşlarında özürlü memur çalıştırma yükümlülüklerinin yerine getirilmesinin takip ve denetimi Devlet Personel Başkanlığınca yapılır.

Devlet Personel Başkanlığı (www.dpb.gov.tr)

Resmi Gazete (<http://rega.basbakanlik.gov.tr>)

Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Gn. Md. (www.ozida.gov.tr)

İşçi Olarak İşe Yerleştirme

Kamu ve özel sektörde işçi olmak için ikamet edilen yerdeki Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüğüne sağlık kurulu raporu ve nüfus cüzdanlarıyla birlikte şahsen başvurarak kayıt yaptırmak ve ilgili il müdürlüğü ile sürekli iletişim halinde olmak gerekmektedir. Türkiye İş Kurumu’nun ilan ettiği açık işler ve kamu kurumlarına alınacak işçiler için yapılacak sınavlar Türkiye İş Kurumu internet sitesinde (www.iskur.gov.tr) ve Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerinde duyurulmaktadır. Kamu Personeli Seçme Sınavı’na (KPSS) girmiş ve tercihlerini yapmış olan özürlü bireylerin kota kapsamında kamuda işe yerleştirmesi de Türkiye İş Kurumu tarafından yapılmaktadır.

İlköğretim ve daha alt eğitim düzeyinde olanlar ile zihinsel özürlüler kamu kurum ve kuruluşlarında işçi olmak için sınava tabi tutulmazlar. Bu kapsamda bulunan ve talep koşullarına uygun olarak başvuranlar, noter huzurunda kura çekimine tabi tutulurlar.

SOSYAL GÜVENLİK

Türkiye’de özürllülerin sosyal güvenliği sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kapsamında sağlanmaktadır, ilgili kanun, sosyal sigorta kurumları kapsamında kamu ve özel sektörde iŐi olarak çalışanlar, ücret karŐılıđı çalışan memurlar, hizmetliler ve diğer personel, esnaf ve sanatkârlar ve diğer bağımsız çalışanlar ile belirlenen usul ve Őartlara uygun olarak iş kazaları, meslek hastalıkları, hastalık, analık, malullük, yaŐlılık ve ölüm hallerinde sigortalının veya iŐtirakinin kendisine, eŐ, ocuk, ana ve babasına aylık bağlanması veya gelir ödenmesi ve sağlık (muayene, teşhis, tedavi, ilaç, iyileŐtirme vasıtaları) yardımı yapılmasını düzenlemektedir.

- * 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu’na (SSK) tabi olan özürllü iŐçilerin,
- * 5434 sayılı Kanuna tabi olarak çalışan özürllü memurların,
- * 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na tabi olarak çalıŐacak özürllülerin; özür oranına çalıŐılan süreye ve ödenen primlere göre isteğe bağlı erken emeklilik hakkı bulunmaktadır. Ayrıca 5510 sayılı kanun ile bağımsız çalışan özürllüler için ilk defa isteğe bağlı erken emeklilik hakkı dođmuŐtur.
- * 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na göre bakıma muhtaç özürllü çocuğu bulunan kadın sigortalıların 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren erken emeklilik hakkı bulunmaktadır.

Ancak, emeklilik iŐlemleri kiŐiye özel olduğu ve çalıŐılan süre, işe giriş tarihi, yatırılan prim gün sayısı ve tabi olduğu hükme göre emeklilik süresi deđiŐebileceđi için bu hususlarla ilgili olarak Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerinden bilgi alınması gerekmektedir.

www.sgk.gov.tr/wps/portal/Anasayfa/SGKiletisimSGM

ULAŞILABİLİRLİK

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ULAŞILABİLİRLİK

Herkes yaşam içinde bağımsız olarak hareket edebilme hakkına sahiptir. Bu, toplumsal yaşam içindeki olanak ve hizmetlere ulaşmak için en önemli koşullardan biridir.

Özörlöler Kanunu'na göre;

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait mevcut resmî yapılar, mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapılar 2012 yılına kadar özörlölerin erişebilirliğine uygun duruma getirilir.

Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, şehir içinde kendilerince sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin özörlölerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri alır. Mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçları, 2012 yılına kadar özörlöler için erişilebilir duruma getirilir.

Buna göre, belediyeler ve valilikler, ruhsat verdikleri konut amaçlı apartman ve umumi binaların özörlölerin kullanımına uygunluğunu gözetmek zorundadır.

Ayrıca, yerel yönetimler ve valilikler, sorumlu oldukları alanları (yol, kaldırım, yaya geçidi vb.) özürllülerin kullanımına uygun Özelliklerde yapmak/yaptırmak zorundadır. Yerel yönetimler kendilerinin sunduğu ya da denetimlerinde bulunan toplu taşıma araçlarını özürllülerin inip binmesine uygun hale getirmek durumundadır.

Kat Mülkiyeti Kanunu'na göre; özürllü kişiler için apartman ve sitelerde konut ya da ortak alanlarda düzenleme yapılması için oy çokluğu yeterlidir. Eğer oy çokluğu sağlanamazsa ruhsat vermekle sorumlu kuruma başvurulduğunda komisyon oluşturularak karar verilmektedir.

Bilgiye Erişilebilirlik

Kamu web sitelerine özürllülerin erişebilirliği için Özürllü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından "e-erişilebilirlik kılavuzu" hazırlanmıştır. Kamudaki tüm kurum ve kuruluşların web sitelerinin özürllüler tarafından erişilebilir hale getirilmesi gerekmektedir. E-erişilebilirlik kılavuzu www.ozida.gov.tr adresinde yayımlanmaktadır.

SAĞLIK VE KORUYUCU HİZMETLER

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SAĞLIK VE KORUYUCU HİZMETLER

Özürlüler Kanunu'na göre;

Yeni doğan, erken çocukluk ve çocukluğun her dönemi fiziksel, işitsel, duyuşsal, sosyal, ruhsal ve zihinsel gelişimlerinin izlenmesi, genetik geçişli ve özürlülüğe neden olabilecek hastalıkların erken teşhis edilmesinin sağlanması, özürlülüğün önlenmesi, var olan özürlü şiddetinin olabilecek en düşük seviyeye çekilmesi ve ilerlemesinin durdurulmasına ilişkin çalışmalar Sağlık Bakanlığınca yapılır.

Bu düzenlemeyle; bütün kalıtsal kan hastalıkları ve özürlülüğe yol açan diğer kalıtsal hastalıklarla koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında mücadele edileceği hüküm altına alınmış, böylece bu hastalıkların tespiti için yapılacak testlerin ücretsiz olması temin edilmiştir.

İşitme cihazı ve ortez-protez yapan ve uygulayan merkezler mesleki yeterliliği olan kişiler tarafından belirlenen standartlara uygun olarak Sağlık Bakanlığı denetiminde açılacaktır.

Özürlülüğün önlenmesine ilişkin genel çalışmalar Sağlık Bakanlığınca yürütölmektedir.

Özürliülerin Sağlık Giderlerinin Karşılanması

Sosyal güvencesi olan özürliülerin tedavi, muayene, ilaç, tetkik ve ortez-protez ihtiyaçları bağlı oldukları sosyal güvenlik kuruluşu tarafından katkı payı alınarak karşılanmaktadır.

Herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşunun güvencesi altında olmayan (Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur, Emekli Sandığı vb.) ve yeterli ödeme gücü bulunmayan özürliü kişiler yeşil kart uygulamasından faydalanmaktadır. Bu kapsamda tedavi, muayene, ilaç, tetkik, diş tedavisi ve ortez-protez ihtiyaçları temin edilmektedir.

Yeşil Kart ve Genel Sağlık Sigortası

Hiçbir sosyal güvencesi olmayan bireylerin teşhis, tedavi, ilaç, diş tedavisi, ortez, protez ve gözlük ihtiyaçları yeşil kart verilerek karşılanmaktadır. Yeşil kart almak isteyenlerin il merkezinde İl Sağlık Müdürlüğü'ne, ilçelerde ise kaymakamlıklara başvurması gerekmektedir. Genel sağlık sigortasının uygulamaya başlamasıyla yeşil kart uygulaması yürürlükten kalkacaktır ancak yeşil kart almaya hak kazanmış olanlar genel sağlık sigortası kapsamında bu hizmetlerden yararlanmaya devam edecekler ve primleri belirlenen koşullarda devlet tarafından karşılanacaktır.

BAKIM

Özürölüler Kanunu'na göre;

Özürölü kişilerin yaşamlarını öncelikle buldukları ortamda sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmesi, toplum içinde kendi kendilerini idare edebilecek ve üretken hâle gelebilecek şekilde bakım ve rehabilitasyonlarının yapılması, bunlardan ihtiyacı olanların geçici veya sürekli bakım altına alınması veya bunlara evde bakım hizmeti sunulması esastır.

Bakım hizmetlerinin sunumunda kişinin biyolojik, fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları da dikkate alınır.

Bakım hizmetleri, evde bakım veya kurum bakımı modelleriyle sunulabilir. Öncelikle kişinin sosyal ve fiziksel çevresinden ayrılmaksızın hizmetin sunulması esas alınır.

Ekonomik yoksunluk içinde bulunan bakıma muhtaç özürölülere evlerinde veya kurumda bakım hizmeti verilmektedir.

Bakıma muhtaç özürölünün aile içerisinde bakımının mümkün olmaması halinde kurumda bakım hizmeti, Özürölü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı kuruluşlar, özel bakım merkezleri ve resmi kurum ve kuruluşlar aracılığıyla verilmektedir.

Özürü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından ödenen bakım ücretinden yararlanabilmek için;

İlgilinin %50'nin üzerinde özür derecesi olup, raporunda ağır özürü ibaresi bulunması,

Durumu günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olarak değerlendirilmesi,

Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle, kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendilerine düşen ortalama aylık geliri bir aylık net asgarî ücret tutarının 2/3'ünden daha az olması gerekmektedir.

Bakım ücretinden yararlanmak için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı il müdürlüklerine aşağıdaki belgelerle birlikte başvurulması gerekmektedir:

- * TC Kimlik Numarası beyanı,
- * Özürü sağlık kurulu raporu,
- * Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç özürü için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı; 18 yaşını tamamlamış olup akıl

hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç özürlü için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı,

- * Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,
- * İki adet vesikalık fotoğraf,
- * Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,
- * Özürlünün vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı,
- * Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı.

Terk edilmiş ve kimsesiz bakıma muhtaç özürliilerin gerekli belgeleri tamamlayamaması durumunda, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğüne belgelerin tamamlanması için yardım sağlanır.

Bakım Ücreti

Yatılı bakım merkezlerinden, günde 24 saat süreyle bakım hizmeti alan bakıma muhtaç özürliiler için iki aylık net asgari ücret tutarında,

Gündüzlü bakım merkezlerinden, günde 8 saat süreyle tam gün hizmet alan bakıma muhtaç özürliiler için bir aylık net asgari ücret tutarında,

Akrabaları tarafından günde 24 saat süreyle bakılan bakıma muhtaç özürliiler için bir aylık net asgari ücret tutarında ödeme yapılır.

SOSYAL YARDIMLAR

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

SOSYAL YARDIMLAR

Özörlöler Kanunu ile;

2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanuna göre ödenen aylıklar %200 ila %300 oranında artırılmış, ayrıca ilk defa 18 yaşın altındaki özörlölere de aylık bağlanması sağlanmıştır.

ÖZÖRLÖ AYLIGI

Toplumda genellikle “özörlö aylığı” olarak bilinen ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı Primsiz Ödemeler Genel Müdürlüğü tarafından 2022 sayılı Kanun’a göre ödenen aylıktır.

Özörlö Aylığından Yararlanma Koşulları

Yetkili hastaneden alınmış sağlık kurulu raporuna göre “özörlö” (özür oranı %40- %69) ve “başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek derecede özörlö” (özür oranı %70 ve üzeri) olan,

Kanunen bakmakla yükümlü kimsesi bulunmayan

Sosyal güvenlik kurumlarından her ne ad altında olursa olsun bir gelir veya aylık hakkından yararlanmayan,

Nafaka bağlanmamış veya bağlanması mümkün olmayan,

Mahkeme kararıyla veya doğrudan bir mevzuat gereği bağlanmış herhangi devamlı bir gelire sahip bulunmayan,

Her türlü gelirleri toplamının aylık ortalaması, kanunla belirlenen muhtaçlıksınırının altında olan kişiler.

Ayrıca yukarıdaki koşullara sahip olup kanunen bakmakla yükümlü olunan 18 yaşını tamamlamamış özürlü yakını bulunanlar, bakımının fiilen gerçekleşmesi ve aylık ortalama gelirinin kanunla belirlenen muhtaçlık sınırının altında olması kaydıyla bu aylıktan faydalanabilirler.

Herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan, yetim aylığı almakta olan özürlü çocukların aylık veya gelirleri, alacağı özürlü aylığından az ise aradaki fark ilgili sosyal güvenlik kurumu tarafından karşılanacaktır.

Özürlü Aylığının Bağlanması İçin Gerekli Belgeler

* Başvuru formu,

* Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik gereğince alınacak sağlık kurulu raporu,

* Aylığın vasiye ödenmesi gereken hallerde mahkemeden alınmış vasilik kararı.

Başvuru Yerleri

İkamet edilen yerdeki Defterdarlık veya Mal Müdürlüklerine başvurulmalıdır.

Sosyal Güvenlik Kurumu ile PTT arasında yapılan protokol gereğince % 70'ten fazla özürölülük oranı bulunan vatandaşların aylıklarının, istemeleri halinde evlerinde ödenmesi uygulaması da Eylül 2008 tarihinden itibaren başlamış bulunmaktadır.

MUHTAÇ AYLIĞI

Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenen muhtaç aylığından yararlanmak için;

- * % 40 ve üzerinde özürölü olmak
- * Sosyal güvencesi olmamak
- * Herhangi bir gelir veya aylığı bulunmamak
- * Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olmak
- * Gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin bu yönetmelikle belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi gerekmektedir.

Muhtaç Aylığının Bağlanması İçin Gerekli Belgeler

Aylık bağlanması için gerekli belgeler aşağıda belirtilmiştir.

- * Muhtaç Aylığı Başvuru Formu
- * Sağlık Kurulu Raporu

Başvuru Yeri

Özürlü kişiler başvuru formunu doldurup imzaladıktan sonra özrünü belirten sağlık kurulu raporunu ekleyip, ikamet ettiği ilin bağlı olduğu Vakıflar Bölge Müdürlüğüne şahsen, posta yoluyla veya Genel Müdürlüğün internet sitesi üzerinden başvuru yapabilirler.

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları

Ekonomik yoksunluk içinde olan özürlü kişilerin; ayni ve nakdi yardım, ortopedik ve diğer yardımcı araç gereçler ile ilaç gibi ihtiyaçları, talepleri halinde il veya ilçe sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından karşılanmaktadır.

BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ ÖZÜRLÜ HİZMET BİRİMLERİ

Özürllüer Kanununa göre;

Büyükşehir belediyelerinde özürllü kişiler ile ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermeye özürllü hizmet birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini özürllülere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler.

Özürllü kişiler; bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetlerinden yararlanmak için Büyükşehir Belediyelerinde oluşturulmuş bulunan "Özürllü Hizmet Birimleri"ne başvurabilirler.

ÖZÜRLÜLERE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÖZÜRLÜLERE SAĞLANAN VERGİ AVANTAJLARI

GELİR VERGİSİ İNDİRİMİ

Ücretli çalışan özürlü kişiler ile bunların bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişiler,

Serbest meslek sahibi özürlü kişiler ile bunların bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişiler,

Basit usulde vergilendirilenlerden, tüccar ve ücretli durumuna girmeksizin, imalat, tamirat ve küçük sanat işleri ile uğraşan (ilk madde ve yardımcı malzeme müşteriye ait olarak faaliyet gösteren terzi, tamirci, marangoz gibi) özürlüler, gelir vergisi indiriminden yararlanabilir.

Başvuru Yerleri

Çalışan özürlü bireyler ve bakmakla yükümlü oldukları özürlü yakını olan çalışanlar, özür oranlarına göre vergi indiriminden faydalanmaktadır. Özürlü devlet memurları ve bakmakla yükümlü olduğu özürlü yakını olan devlet memurlarının; çalıştıkları kurumun ilgili birimine başvurmaları gerekmektedir.

Diğer çalışan özürlü bireyler ve bakmakla yükümlü olduğu özürlü yakını bulunan çalışanlar ise çalıştıkları işyerinden alacakları durumlarını gösterir belge ile illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız vergi dairesi bulunan ilçelerde

Vergi Dairesi M¼d¼rl¼ğ¼ne, diğ¼er ilçelerde Mal m¼d¼rl¼klerine başvurmaları gerekmektedir. (www.gib.gov.tr)

Gerekli Belgeler

Öz¼rl¼ hizmet erbabı için; dilekçe ve çalıştığı iş yerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge, nüfus c¼zdanı örneği ve üç adet fotoğraf; bakmakla yük¼ml¼ öz¼rl¼s¼ olan hizmet erbabı için; dilekçe ve çalıştığı iş yerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge, kendisinin ve öz¼rl¼ kişinin nüfus c¼zdanı örneği ve üç adet fotoğraf, Öz¼rl¼ kişiye bakmakla yük¼ml¼ olduğunu gösteren belge,

Öz¼rl¼ serbest meslek erbabı için; dilekçe ve vergi kimlik numarasını veya TC kimlik numarasını gösteren belge, nüfus c¼zdanı örneği ve üç adet fotoğraf; bakmakla yük¼ml¼ olduğu öz¼rl¼s¼ bulunan serbest meslek erbabı için; serbest meslek erbabının vergi kimlik numarasını veya TC kimlik numarasını gösteren belge, öz¼rl¼ kişiye ait nüfus c¼zdanı örneği ve üç adet fotoğraf, öz¼rl¼ kişiye bakmakla yük¼ml¼ olduğunu gösteren belge,

Sakatlık indiriminden yararlanma hakkına sahip basit usulde vergilendirilen öz¼rl¼ler için; dilekçe, vergi kimlik numarasını veya TC kimlik numarasını gösteren belge, nüfus c¼zdanı örneği ve üç adet fotoğraf.

EMLAK VERGİSİ MUAFİYETİ

Bakanlar Kurulu, Emlak Vergisi Kanunu ile özürlü bireylerin, Türkiye sınırları içinde brüt 200 m²'yi geçmeyen tek meskeni olması (intifa hakkına sahip olunması hali dahil) halinde, bu meskene ait vergi oranlarını sifıra kadar indirmeye yetkili kılınmıştır. Bu hüküm, yukarıda belirtilenlerin tek meskene hisse ile sahip olmaları halinde hisselerine ait kısım hakkında da uygulanır.

Emlak vergisi indiriminden yararlanmak için, yetkili sağlık kuruluşlarından alınmış olan Özürlüler için sağlık kurulu raporu, dilekçe ve "Tek Meskeni Olan (İntifa Hakkına Sahip Olanlar Dahil) Özürlülere Ait İndirimli Bina Vergisi Formu" ile konutun sınırları içinde bulunduğu belediye başkanlığına başvurulmalıdır.

ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ VE MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ İSTİSNASI

H sınıfı sürücü belgesine sahip olan ve özel tertibatlı araç kullanabileceği sağlık kurulu raporu ile belgelenen özürlü bireylerin yurtiçinden alacakları araçlar için ÖTV muafiyeti uygulanmaktadır.

Aynı muafiyet özel tertibat şartı olmaksızın %90 ve üzeri özür derecesine sahip olup araç kullanamayacak durumda olan özürlülerin yakınları ya da istihdam edilen bir şoför tarafından kullanılmak üzere alınacak araçlar için de uygulanmaktadır.

Özürü kişu adına tescil edilen taşıtlar Motorlu Taşıtlar Vergisinden de muaftır. Ancak, Katma Değer Vergisinde herhangi bir muafiyet söz konusu değildir. Konuyla ilgili detaylı bilgi ve uygulama ile ilgili olarak vergi dairelerine başvurulması gerekmektedir. (www.gib.gov.tr)

GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ

Özürü kişilerin yurt dışından ithal edecekleri özel tertibatlı olan araçlar gümrük vergisinden muaf tutulmuştur. Özel tertibatlı taşıt ithal etmek isteyen özürü kişilerin Ankara Naklihaneye ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğüne başvurmaları gerekmektedir. (www.gumruk.gov.tr)

KATMA DEĞER VERGİSİ İSTİSNASI

Sadece özürü bireylerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamlarında kullanmaları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç (örneğin görme özürü kişilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye; ortopedik özürü kişilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi araçlar) ile özel bilgisayar programları KDV'den istisna tutulmuştur. Binek otomobili ve diğer nakil vasıtaları bu istisna kapsamında değildir.

DİĞER İNDİRİMLER

T.C.
AİLE VE SOSYAL
POLİTİKALAR BAKANLIĞI
ÖZÜRLÜ VE YAŞLI HİZMETLERİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DİĞER İNDİRİMLER

Bazı belediye meclislerinde alınan kararlar doğrultusunda özürlü bireyler için toplu taşıma araçlarında (ücretsiz veya indirimli) ve su faturalarında,

Devlet Demiryolları tarafından anahat yolcu trenleri ile yapılacak seyahatlerde,

Türk Hava Yolları tarafından tüm iç ve dış hatlarda,

Türkiye Denizcilik İşletmelerine ait kruvaziye seferler ve iç hatlarda,

Şehirlerarası otobüs yolculuklarında,

Cep telefonu ile yapılan görüşmelerde GSM operatörlerinin öngördüğü çeşitli tarifelerden, belirlenen koşulları taşıyan özürlü bireylere çeşitli oranlarda indirimler uygulanmaktadır.

Özürölüler, milli parklardan, Devlet tiyatrolarından, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı ören yerleri ve müzelerden ücretsiz yararlandırılmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER)	150
Alo Büyükşehir / Zabıta / Belediye	153
Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi (Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu)	170
Alo Valilik	179
Aile, Kadın, Çocuk, Özürlü ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı	183
Sağlık Bakanlığı İletişim Merkezi (SABİM)	184
Gelir İdaresi Başkanlığı Vergi İletişim Merkezi	189

Ulaştırma Bakanlığı Çağrı Merkezi	444 24 07
MEB Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü	(312) 212 76 18 (312) 212 76 19
MEB Çıracılık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü	(312) 212 68 80
MEB Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi (Eğitek Çağrı Merkezi)	(312) 444 83 83
Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı	(312) 298 70 00
Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)	(312) 298 80 50
Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Gen.Md.	(312) 430 17 80
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	(312) 207 50 00
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü	(312) 309 02 60
Ankara Naklihanesi ve Bedelsiz İthalat Gümrük Müdürlüğü	(312) 397 75 47 (312) 397 15 27
Türkiye Sakatlar Konfederasyonu	(312) 232 51 11
Engelliler Konfederasyonu	(312) 231 82 43
Görme Engelliler Federasyonu	(312) 231 07 06
Türkiye Körler Federasyonu	(312) 231 82 43
Türkiye Ortopedik Özürlüler Federasyonu	(212) 635 94 82
Zihinsel Özürlüler Federasyonu	(312) 362 48 84
Zihinsel Engelliler Federasyonu	(312) 251 45 45
Türkiye İşitme Engelliler Milli Federasyonu	(212) 588 72 23
İşitme Engelliler Federasyonu	(212) 211 14 61
Birleşik Sakatlar Federasyonu	(212) 631 44 00

Necatibey Caddesi No: 49 Kızılay / ANKARA
Tel: 0(312) 229 55 11 / Fax: 0(312) 229 83 11
www.ozida.gov.tr